

Proplouvání světem literatury pro děti a mládež

Seminář s praktickými ukázkami
Hodonín, 22. 3. 2023

Pavlína Lišovská
Centrum dětského čtenářství, Knihovna Jiřího Mahena v Brně

Teoretický vhled

Před rokem 1989

- Tematická sevřenost
- Cenzura (ano, i v dětské literatuře)
- Propaganda režimu, příp. jeho prvků
- Některá témata = tabu

Teoretický vhled

Po roce 1989

- Tzv. vydavatelský boom
- Noví X zavedení spisovatelé
- Tematické i ideologické uvolnění
- Komeracionalizace LDM
- Reakce na vzdělávací požadavky?

Teoretický vhled

Aktuální trendy v LDM

- V ČR:
  - Proměny prózy po roce 1989
  - Rozvolnění, detabuizace témat, pronikání nových motivů, reakce na soudobé reálie a vývoj společnosti
- Ve světě:
  - Mnohá témata reflektována mnohem dříve než v ČR
  - Inspirační zdroj pro české autory
- Společné:
  - Palčivá témata soudobé společnosti
  - Pružné reagování příběhů na celospolečenské změny
  - Snaha o oproštění od ideologizace

Teoretický vhled

Registrovaní vs. aktivní nakladatelé v posledních letech

- V r. 2017 registr. 6 986 nakladatelů → (aktiv. 2 151)
- V r. 2018 registr. 7 225 nakladatelů → (aktiv. 2 058)
- V r. 2019 registr. 7 414 nakladatelů → (aktiv. 2 087)
- V r. 2020 registr. 7 608 nakladatelů → (aktiv. 1 880)

- K 1. 12. 2022 uděleno celkem 8 108 oprávnění k vydavatelské činnosti! Vydává však cca třetina z nich.

- **Zajímavost:** v roce 1990 registrováno 650 vydavatelských subjektů

Teoretický vhled

Počet vydaných titulů za rok 2019

- **titulů s vnočením 2019 bylo vydáno cca 15 100!**
  - **z toho beletrie pro dospělé**
    - r. 2018 34 % produkce (5 706 titulů)
    - r. 2019 35 % produkce (6 079 titulů)
  - **z toho dětské knihy**
    - r. 2018 14 % produkce (2 330 titulů)
    - r. 2019 16 % produkce (2 716 titulů)
- **Titulů s vnočením 2020 bylo však už jen 13 500, s vnočením 2021 cca 14 200!!!**

Teoretický vhled

Nakladatelé podle počtu titulů

Největší privátní vydavatelé knih na území ČR podle počtu vydaných titulů

	2021	2020	2019
1. Albatros Media, Praha*	1016	1093	1563
2. Euromedia Group, Praha**	626	707	828
3. Grada Publishing, Praha ***	417	443	395
4. Moravská Bastei MOBA, Brno	373	329	343
5. Crew, Praha	234	221	209
6. Václav Svojtka & Co, Praha	219	164	183
7. Dobrovský + Pavel Dobrovský – Beta, Praha	171	144	355
8. Argo, Praha	165	153	234
9. Host, Brno	163	137	140
10. Infoa, Dubicko	147		
11. Sun, Praha	146	196	117
12. Nová forma, Týn n. Vltavou	115	129	138
13. Wolters Kluwer ČR, Praha	106	119	146

Jak poznat kvalitního nakladatele?

Existují kritéria?

Jak se zorientovat v té záplavě?

Subjetivně X objektivně?

A co ocenění literatury pro děti a mládež?

Témata v české literatuře pro děti a mládež

- Neúplná rodina – nefunkční rodina, domácí násilí
- Drogové a jiné závislosti
- Poruchy příjmu potravy
- Sociální sítě
- Handicapy
- Šikana
- Celospolečenské problémy (ekologie, uprchlictví, sexuální násilí...)
- Duševní problémy
- LGBT+
- Odras dějinných událostí
- Přátelství, dospívání, první vztahy, hledání sebe samého
- Smrt
- „Must read“ knihy aj.

Rodinná problematika

výběr knih

Rodinná problematika - výběr

Julie mezi slovy (Dvořáková)

- Juliini rodiče se rozvedli, spolu s mladší sestrou si zvykají na novou ženu svého táty a její děti
- celá rodina se navíc přestěhuje pryč z Prahy na vesnici – Julie si tak musí zvykat nejen na novou rodinu, ale i na nové prostředí
- Julie prostřednictvím slovníčku vysvětluje význam a obsah slov jako rozvod, kreditní karta, sex, kyberšikana, handicapovaný, dentální hygiena a další...

Rodinná problematika - výběr

Kromobyčejná pouť Barnabyho Brocketa (Boyne)

- Brocketovi jsou nejnornálnější rodina široko daleko, ale jen do doby, než se jim narodí Barnaby, který se vzpírá gravitačnímu zákonu
- Barnaby touží po lásce rodičů, ale ti lpí na normalitě víc než na vlastním dítěti – jednou ho tedy nechají uletět
- Barnaby se dostává na podivuhodnou cestu, díky níž pozná mnoho zajímavých lidí a pochopí, kdo za co stojí a proč

Kromobyčejná pouť Barnabyho Brocketa

Úkoly:

- Čtení s předvídáním
- Co to je být normální?
- Každý je nějaký, všichni jsme lidi...!

Rodinná problematika - výběr

Panáčci (Hokeš)

- Veronika má rozpadající se rodinu – díky pomluvám se rozpadne manželství rodičů (ale ne jen kvůli nim – také kvůli alkoholismu)
- Veronika je mezi všemi hádkami jako hromosvod a raději někdy utíká do světa fantazie (zde jí radí slavní autoři a postavy románů, každý podle své přirozenosti, jak se v dané situaci zachovat)

Rodinná problematika - výběr

Nikolina cesta (Fišarová)

- Nikola žije v neúplné rodině s maminkou a mladším bráčkou Martínkem, když si maminka najde přítele Zdeňka, jejich život se stane nesnesitelný, protože je to tyran
- sousedka Stoklasová se občas o Martínka stará, jednou dostane infarkt a Martínek ji zachrání, ona se za to odmění – Nikola může jet na hory
- jenže tím problémy nekončí, Zdeněk je pak ještě ostřejší než dřív, a když mu dojde trpělivost, zaútočí, ale navlékne to na děti

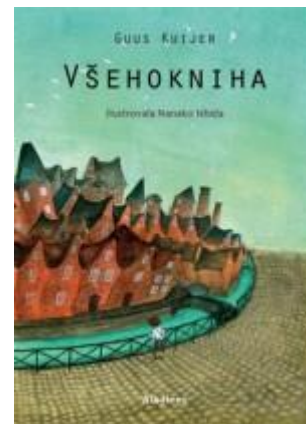

Rodinná problematika - výběr

Všehokniha (Kuijer)

- Tomáš je moc fajn kluk s velmi bujnou fantazií, k níž se uchyluje vždy, když má nějaké potíže doma, tehdy vidí to, co jiní ne
- doma totiž žijí s tyranským otcem, který je tak trochu náboženský fanatik a všechno musí jít podle jeho představ
- Tomášovi hodně dává sílu jeho fantazie, ale také mu pomůže jejich sousedka, kterou otec nemá rád, nakonec se zvládne vzepřít

Rodinná problematika - výběr

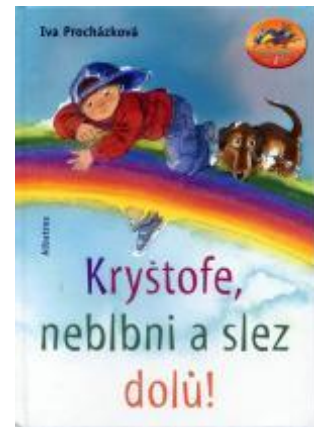
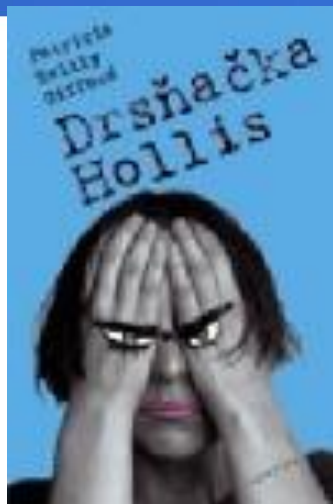

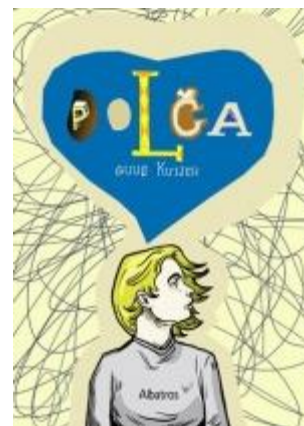
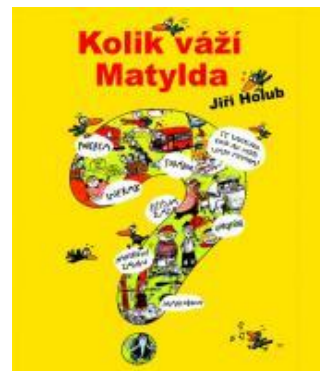
Gorila a já (Nilsson)

- Jonnu nemá ráda ředitelka dětského domova, proto ji dá k adopci děsivé Gorile, ta žije na skládce a prodává šrot
- žije v nepředstavitelném chaosu a nepořádku a Jonna se jí na začátku dost bojí
- záhy ale zjistí, že první dojem není vždy ten správný, Gorila miluje čtení a vytvoří jí úžasný domov... jenže nic netrvá věčně

Rodinná problematika - výběr

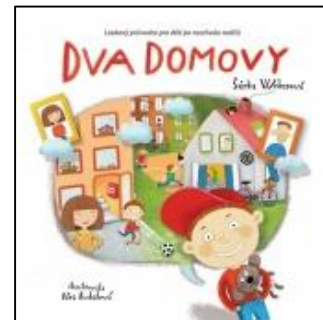
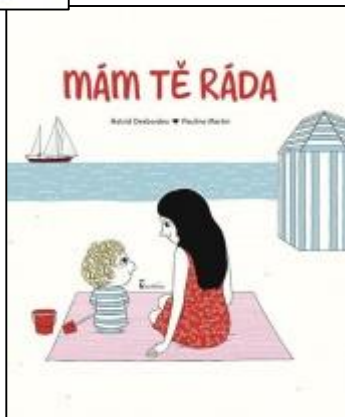

Co s tímto tématem?

- Mezipředmětové vztahy
  - výchova ke zdraví
  - občanská výchova
  - biologie/přírodopis
  - zeměpis
  - ...
- Čeho se tímto tématem dotýkáme?
  - hodnotové výchovy, lidských práv, náboženství, adopce/osvojení, rozvodu
  - lze využít i ve slohu (psaní charakteristik postav, alternativní konec příběhu)

Prvostupňové tipy

Handicapy

výběr knih

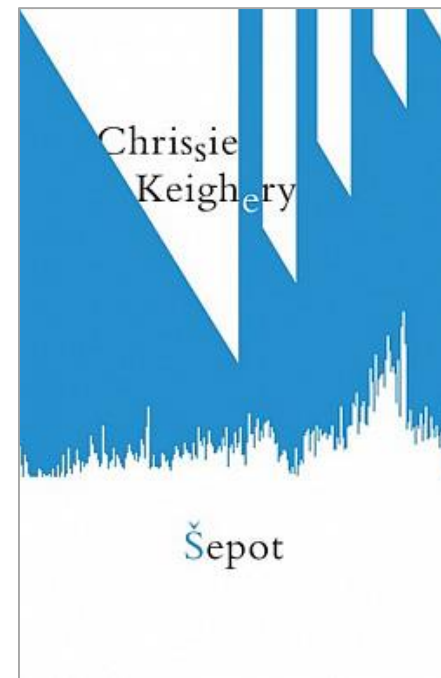

Handicapy

Šepot (Keighery)

- sluchový handicap
- Demi je 16 let a má šťastný život, pak onemocní boreliózou a vše je jinak – přijde o sluch, nová škola, noví lidé
- hledání smyslu života, svého místa na světě
- přátelství, odvaha, životní sny
- změna náhledu na život

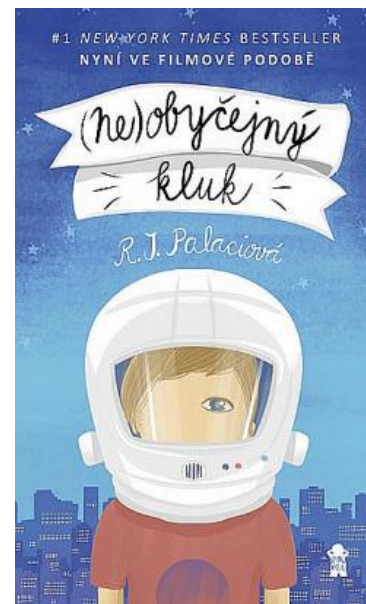

Handicapy

(Ne)obyčejný kluk (Palaciová)

- fyzický handicap (deformita ve tváři)
- Auggie je chytrý kluk, ale poprvé nastupuje až do 5. třídy
- obavy, otázky, naděje – někdy nepřijetí a nepochopení ze strany spolužáků a učitelů
- i handicapovaní mohou být stejní jako my, na vzhledu nezáleží

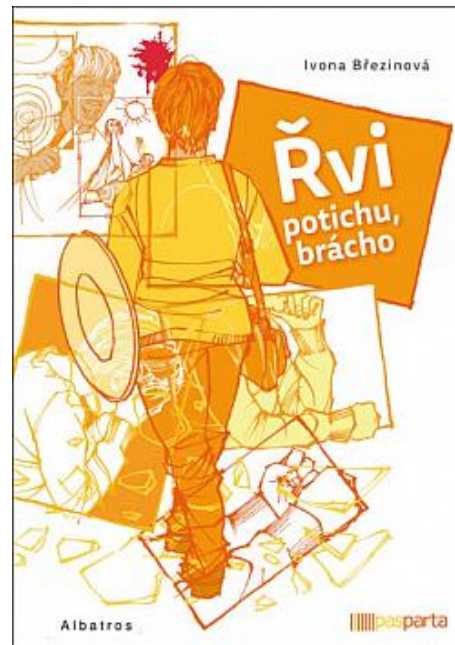

Handicapy

Řvi potichu, brácho (Březinová)

- autismus, PAS
- Jeremiáš je jiný, má svůj svět s pevnými pravidly (každý den v týdnu má svou barvu, krajíce chleba jen kulaté apod.)
- svým chováním připravuje těžké chvíle vše (mamince i svému dvojčeti-sestře), ale odmítají ho dát do ústavu
- každodenní strasti a radosti s výchovou dětí s autismem

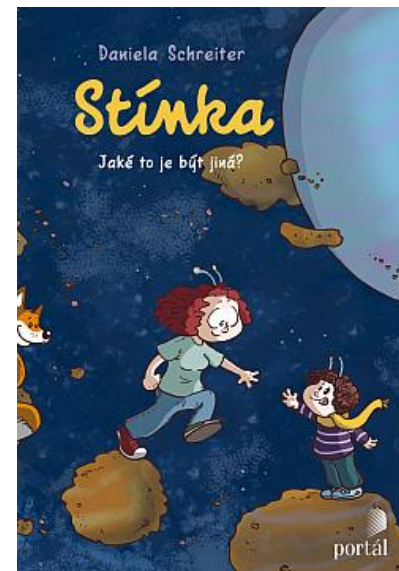

Handicapy

Stínka: Jaké to je být jiná? (Schreiter)

- komiks
- autorka je sama s PAS
- popisuje, co prožívají při běžných situacích lidé s touto poruchou
- citlivě, ale velmi autenticky podáno
- psychologické, poučné, ale přitom zábavné

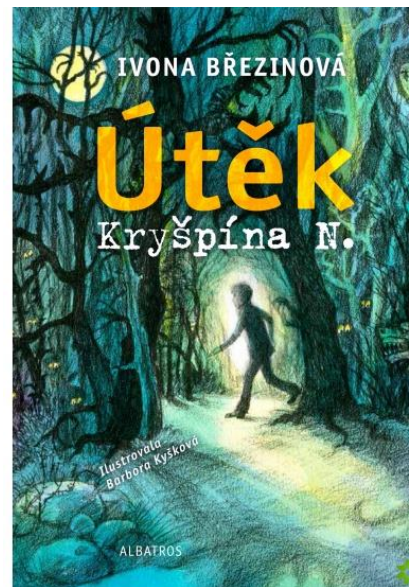

Handicapy

Útěk Kryšpína N. (Březinová)

- škola v přírodě; Kryšpína dlouhodobě zlobí jeho spolužáci
- šikana ve třídě, posmívají se mu kvůli jménu (přezdívka Špína) i kvůli jeho handicapu – je neslyšící
- kluci mu seberou naslouchátka a hodí je do nádrže na vodu na WC → Kryšpín utíká v noci do lesa (vzpomíná na svůj život)
- vyšetřování, následky, vina; učitelé mají strach o Kryšpína

Handicapy

Uvnitř mé hlavy (Zappia)

- Alex je divná pro své okolí, trpí paranoiou a halucinace jí splývají s realitou (trpí schizofrenií, ale to dlouho nikdo neví)
- všechno si fotí, aby měla důkazy, že to fakt viděla, miluje svou mladší sestru Charlie
- nechápe, proč se o ni zajímá školní hezoun
- a on zase nechápe, o jaké sestře mluví, když žádná už není...

Zappia – Uvnitř mé hlavy (s. 313-314) – úkol: Urči vypravěče. Je spolehlivý? Přepiš situaci z pohledu Milese.

Miles a já jsme seděli pod mostem Krvavé čarodějnice, dokud se kolem nás nadobro nerozhostila tma. Rodiče mě hledat nepřišli - nejspíš věděli, že neuteču daleko. Nebo měli nekonečnou důvěru v Milesovu schopnost mě najít. Nebo možná nechtěli vidět ani jednoho z nás.

Světlo v kuchyni stále svítilo. Zastavila jsem se před domem a dlouze se rozhlížela. Teď mi to připadalo hloupé, ale nemohla jsem si pomoci. Pomalu jsem se otočila. Dům, dveře, ulice, les.

Vešli jsme předními dveřmi. Zabouchla jsem je dost hlasitě, abych měla jistotu, že rodiče o našem návratu ví. Chtěla jsem se vyhnout dalšímu střetu. Nepřála jsem si, aby Miles a moje matka šli zase jeden druhému po krku.

Další oblídku okolí jsem provedla ve svém pokoji, pak jsem otevřela jedno z alb na prádelníku. Na všech fotkách byla Charlie. Usmívající se Charlie, Charlie hrající šachy, Charlie spící se svými houslemi pod hlavou.

Podala jsem album Milesovi. "Co vidíš?"

Obrátil několik stránek. "Nábytek. Váš dvůr. Vaši kuchyň. Ulici. Co bych měl vidět?"

Vzala jsem od něj album, zavřela ho a položila na prádelník. Na tohle nikdy žádný lék nebude dost silný.

Miles pohlédl na budík na nočním stolku. Byla skoro jedna ráno.

"Bude tvůj táta našťvaný?" zeptala jsem se.

"Pravděpodobně. Ten se našťve kvůli všemu."

Přes jeho rameno jsem zahlédla cosi bílého a červeného - v rohu stál Krvavý Miles, zešíroka se usmíval a cenil na mě potřísněné zuby.

Pevně jsem sevřela víčka. "Musíš... ehm... musíš už jít?"

"Jsi v pohodě?" Dotkl se mé paže. Otevřela jsem oči.

"Jsem v pořádku. Je mi fajn." Otočila jsem se k posteli a oknu.

Venku stála Charlie, na tváři děsivě smutný úšklebek. Z pusy jí trčelo všech šestnáct šachových figurek jako pečlivě vyřezávané nádory. Vyjekla jsem a uskočila.

Ovinuly mě Milesovy paže.

"Co vidíš?"

"Charlie je u okna. A... A ty stojíš v rohu."

"Já?"

Handicapy

Všichni jsme sněhové vločky? (Bourne)

- Olive trpí depresemi
- nyní cítí, jak je toho na ni moc a co nevidět se zhroutí
- nabídnou jí možnost účastnit se bezplatně restartovacího tábora pro lidi, jako je ona
- co když ale nepotřebuje opravit ona a lidi kolem ní, ale celý svět jako takový?

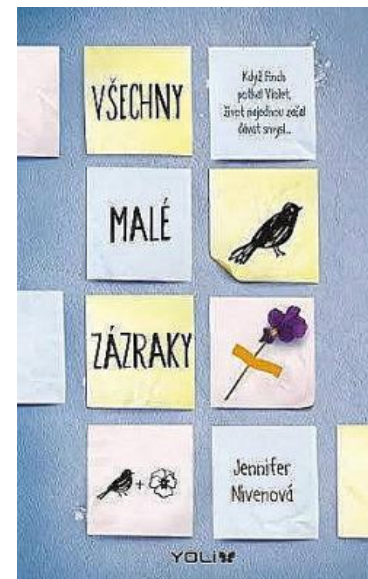

Handicapy

Všechny malé zázraky (Nivenová)

- Theodora Finche fascinuje smrt a Violet Markeyová žije budoucností a tím, co bude po střední škole (ztratila svou sestru)
- náhodně se setkají na školní zvonici, pak spolu mají dělat školní projekt – on je obyčejný kluk, ovšem s bipolární poruchou, ona je úplně obyčejná holka, ale pro něj ne → projekt jim otevře oči

Handicapy

Vzdálenost mezi mnou a třešní (Peretti)

- Mafalda má 9 let a vážnou oční vadu, díky které slepne pomalu
- kolik jí zbývá zraku pozná podle toho, kolik kroků ji dělí od milované školní třešně – postupně se vzdálenost zkracuje
- píše si seznam věcí, které nebude moct jako nevidomá dělat
- mají se stěhovat, ona hrozně moc nechce, a rozhodne se pro útěk na strom po vzoru knižního hrdiny
- najde si kamaráda, který ji má rád, oporu má i ve školnici (ta je též nemocná – rakovina prsu)

Handicapy

Jaro kripplů (Rušar)

- skupina tělesně postižených dětí v lázních, jdou na zážitkový kurz, půjde ale o život, stane se tam nehoda
- kromě fyzických handicapů mají také své vnitřní bolístky duše
- Skin má postiženou levou ruku, ale chtěl by být tenistou
- spolu s ostatními má prožít kurz, ale to nikdy není bez rizika
- vztahy mezi postiženými, jejich vnímání reality, bolest, nadávky

Úkol:

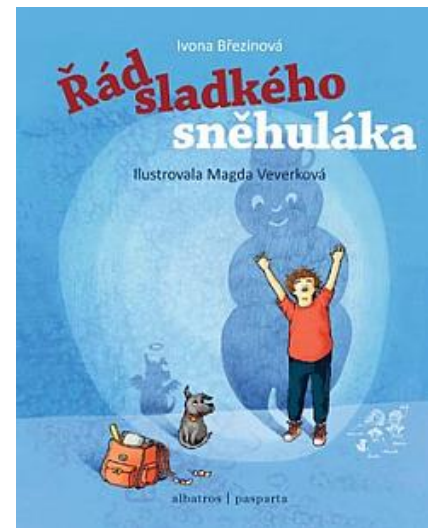
Pracovní list se zadáním – kreslení domečku ve skupině s omezením

Handicapy

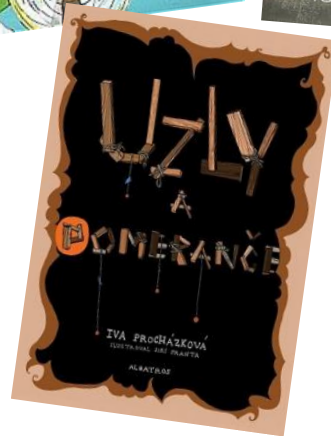
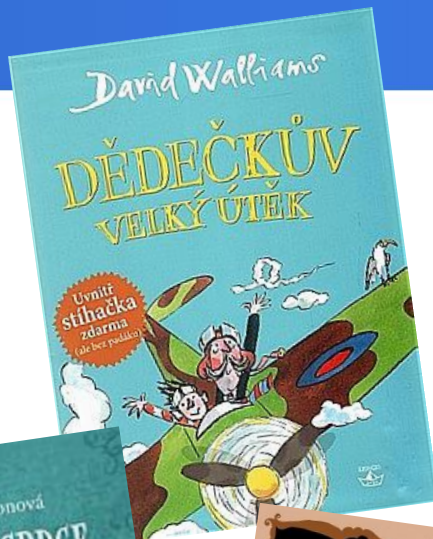
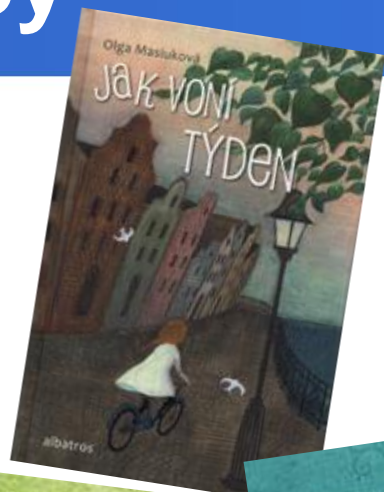

Řád sladkého sněhuláka (Březinová)

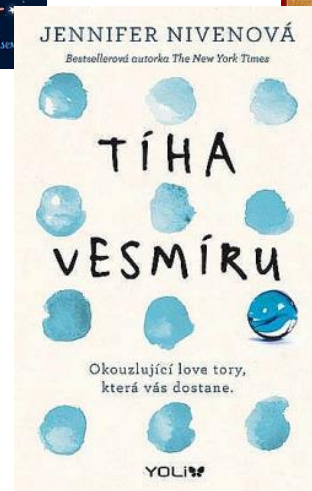
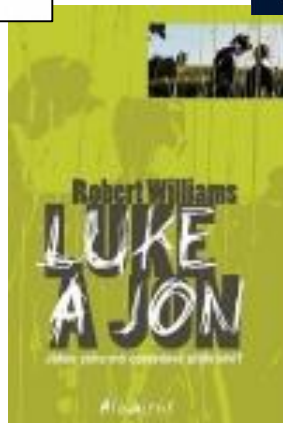
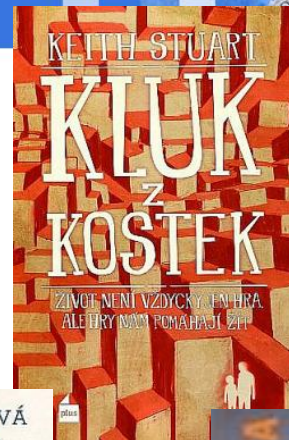
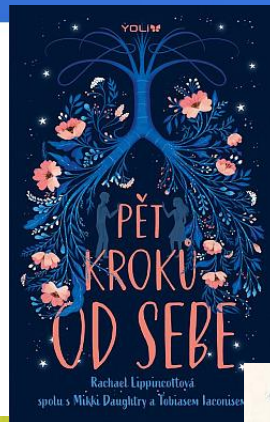
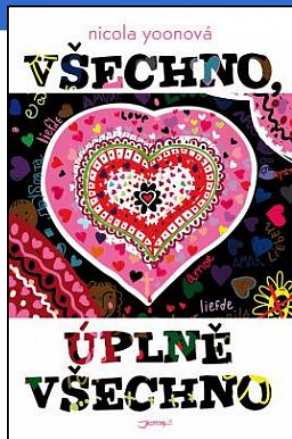
- edice Má to háček
- Přemek má cukrovku a je v 5. třídě, má spoustu plánů do budoucna a chce být karatista
- po jednom soustředění se mu udělá špatně – diagnóza: cukrovka
- jak bude žít? Co bude dělat? Co koníčky? A je v tom sám?

Handicapy

Handicapy

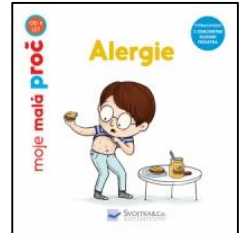
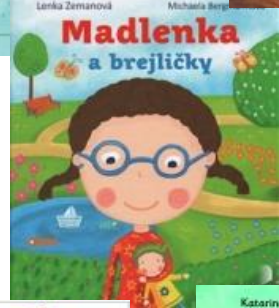
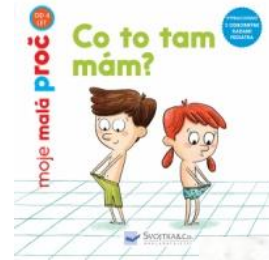
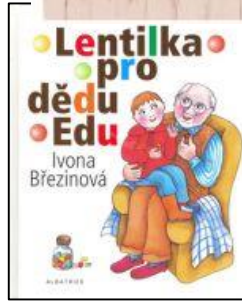
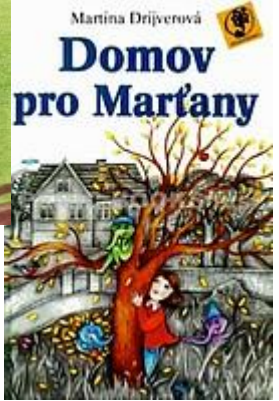

Co s tímto tématem?

- Mezipředmětové vztahy
  - biologie/přírodopis
  - etická výchova
  - výchova ke zdraví
  - občanská výchova
  - tělesná výchova
  - ...
- Čeho se tímto tématem dotýkáme?
  - problémové učení, tolerance k jinakosti, pravidla slušného chování, zásady ochrany lidského zdraví
  - lze využít při inkluzi (ale nejen!), motivace k pomoci druhým, zájem o okolí, psaní návodu, jak manipulovat s nějakou pomůckou pro handicapované, popis cesty, ...

Prvostupňové tipy

Celospolečenské problémy

výběr knih

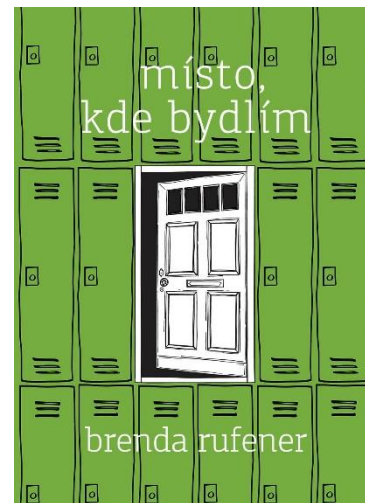

Celospolečenské problémy

Místo, kde bydlím (Rufener)

- Linden je dětský bezdomovec a prozatím to úspěšně tají
- bydlí na chodbách své střední školy, chová se jako šedá myš, nikdy ze zásady nevyčnívá
- stará se o školní blog a je jinak normální teenager
- sní o životě mimo městečko, kde nyní žije, nebo spíš přežívá
- svá pravidla „neviditelnosti“ poruší ve chvíli, kdy její spolužačka přijde jednou do školy s natrženým rtem...
- téma: domácí násilí, bezdomovectví, přátelství, podpora

Celospolečenské problémy

Říkala si o to (O'Neillová)

- Emma by nikdy neřekla, že život může nabrat tak zásadní obrat
- po jedné party se vzbudí na trávníku před jejich domem, nic si nepamatuje, ale její okolí ano
- všichni o ní mluví, ale nikdo nemluví s ní, nejprve o ní říkají, že je coura, pak je označena za objekt znásilnění, ona ale vše vnímá
- je normální, že se to musí stát, když trochu popijete a vezmete si odvážnější šaty? – detabuizování problematiky znásilnění

Celospolečenské problémy

Kluk odnikud (Marshová)

- Ahmed prchá s otcem před válkou z jeho vlasti
→ uprchlictví
- po plavbě na gumovém člunu se ocitá uprostřed Bruselu, sám, bez dokladů a peněz
- Max je Američan, jehož táta pracuje v Bruselu pro NATO; také si cítí osamělý, nemá kamarády a stal se terčem šikany
- Max pomůže Ahmedovi v Bruselu zůstat a přestává mít pocit, že je k ničemu... příběh o přátelství, naději, odvaze a velkých činech obyčejných lidí

Celospolečenské problémy

Strom naděje (Applegateová)

- v jednom městečku se změní poklidná atmosféra s příchodem nové rodiny, nikdo ji tu nechce, všichni jsou na ně zlí, oni jsou jiní (migranti)
- prastarý dub, který všechny zná a žije s nimi na tom místě už 200 let, tohle nikdy nezažil
- příběh o přátelství, odvaze pomoci, lidských předsudcích i vlastním srdci

Ve vlídném tichu, obklopen vším, co mám rád – měsíčním světlem, vzduchem, trávou, zvířaty, zemí a lidmi – jsem se bolestně zamyslel nad tím, jak dlouho si takové okamžiky budu moct ještě vychutnávat.

A taky jsem přemýšlel, jestli jsem pro svět udělal dost, když ho tolik miluji. Neptal jsem se na to sám sebe poprvé. Ale hrozící smrt vás donutí se soustředit.

Jistě, stínil jsem víc než dost. Vyrobil jsem moře kyslíku, který dýchají lidé. Byl jsem domovem celé plejádě zvířat a hmyzu. Svůj úkol jsem splnil. Strom je koneckonců jenom strom. Jak jsem říkával Bongo: „Rosteme, jak musíme, jak se dávno rozhodlo naše semínko.“

Ale stejně.

Dvě stě šestnáct letokruhů. Osm set šedesát čtyři ročních období. A přesto mi něco chybělo. Můj život byl přílišně... bezpečný.

V horním patře zeleného domku se zákonem pohnul závěs. Za ním bylo vidět Stephena, jak nás pozoruje.

Věděl jsem, na co myslí. Když jsi dobrý posluchač, jednou z výhod je, že se dozvíš dost o tom, jak funguje svět.

Ve Stephenových očích, v tom, jak se to odpoledne díval na Samar, jsem zahlédl něco, co už jsem viděl mockrát.

Přání.

(Applegateová – Strom naděje, s. 94-95)

Úkol: Napiš životopis tohoto stromu. Co nevíš, domysli, aby to dávalo smysl.

Celospolečenské problémy

Držkou na rohožce (Březinová)

- Tonymu bylo právě osmnáct a odchází z dětského domova, život tam byl pro něj „vopruz“, chtěl si jít užít velkého světa
- jeho naivní představy o tom, jak svět funguje, se mu záhy stanou osudným, ale on do poslední chvíle netuší, jak velký průšvih ho čeká
- svět mu měl ležet u nohou, ale zatím tam leží spíš on sám...

Celospolečenské problémy

Robot v divočině (Brown)

- nákladní loď ztroskotá a náklad se utopí v oceánu, k ostrovu kus od místa neštěstí doplve jedna bedna, v níž je robotka Roz
- je inteligentní a musí se naučit, jak sám přežít, spřátelit se, socializovat se
- ostatní obyvatelé ji považují za nestvůru a odmítají se s ní bavit
- když už si zvykne na ostrově a ostrov na ni, přijedou si pro ni ozbrojení roboti – teď bude muset Roz zvolit svůj život, nebo přirozenost...

Celospolečenské problémy

Soví houkání (Hiaasen)

- Roy se dozví, že v jeho městečku se má otevřít nový palačinkárna, na začátku je mu to jedno, ale pak se seznámí s bosým tajemným chlapcem a ten mu prozradí, že všechno je to jen o penězích a stavbou palačinkárny by bylo navždy zničeno přirozené sídlo vzácných soviček žijících v zemních hnízdech...
- problematika ekologie a environmentální výchovy

Celospolečenské problémy

Vilma běží o život (Pažoutová)

- malá Vilma se ztratí uprostřed africké džungle během běžeckých závodů
- ujme se jí místní obyvatelstvo jedné vesnice a ona poznává naprosto odlišný svět a život, než na který byla zvyklá
- touží se vrátit domů, ale ví, že toto místo budou muset opustit všichni její noví kamarádi, protože se to tu má srovnat se zemí
- ona se však postaví na obranu obyvatelstva a chce je zachránit

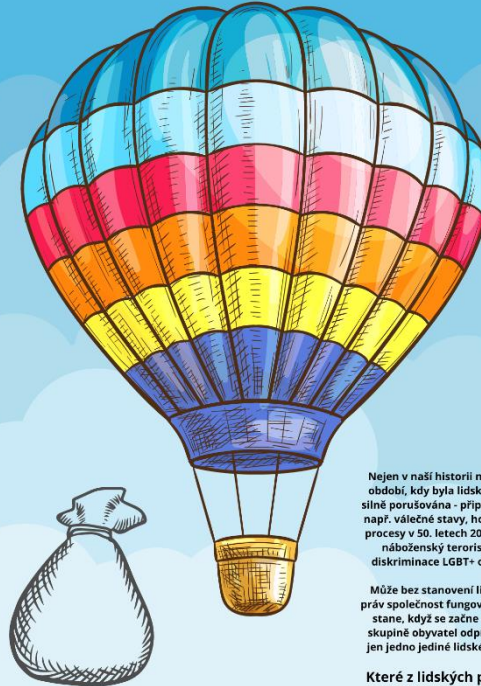
Lidská práva - buďte zdráva

Úkol:

Lidská práva – buďte zdráva

– diskuzní fórum

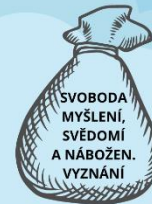
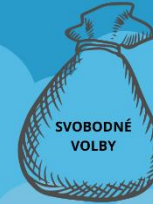
→ Létaující balóny

Nejen v naší historii najdeme období, kdy byla lidská práva silně porušována - připomeňme např. válečné stavy, holocaust, procesy v 50. letech 20. století, náboženský terorismus, diskriminace LGBT+ osob aj.

Může bez stanovení lidských práv společnost fungovat? Co se stane, když se začne nějaké skupině obyvatel odpirat být jen jedno jediné lidské právo?

Které z lidských práv je to nejdůležitější?

Instrukce pro lektora lekce:

Aktivně můžete předcházet čtení tematických knižních ukávek, kde bude porušení (jakýchkoliv) lidských práv v historii zachyceno. Při této metodě využijeme mezipředmětového propojení Občanské výchovy a Dějepisu. Žáky rozdělíme do skupin po 4-5 osobách. Pytlíky s lidskými právy můžeme nakopírovat nebo vystřihnout pro každou skupinu. Zavedme s žáky **diskuzi nad tématem**, která z těchto práv byla porušena např. v době 2. světové války vůči Židům či Romům? **Která práva podle nich jsou nejdůležitější** pro společnost obecně? Chybí tu nějaké důležité právo?

Varianta: Vyzkoušejte let balonem - aby přežili ve společnosti (balón začíná klesat), musí se (postupně) vzdát lektorem určeného počtu lidských práv (vyhodit pytlíky z koše balónu). Bez kterých práv se obejdeme snad? Jak společnost funguje, když někdo smí víc než druhý? Kdy je vhodné lidská práva omezovat? Existuje vůbec taková situace? Aktivitu je možné využít i při obecné diskuzi o lidských právech, osmém pilí propojení s literaturou a historickým tématem může mít zajímavější vyznění, můžeme se v diskuzi opírat o literární texty a v nich předložené myšlenky či fakta.

Celospolečenské problémy

Moje sestra žije na krbové římse (Pitcherová)

- před pěti lety se v Jamieho rodině stala strašná tragédie
- všichni mohli v novém domově začít znovu, ale zdá se, že vše se ještě vyhrotilo – otec pije, máma má cizího partnera a sestra stále žije na krbové římse, minulost je tu stále s nimi
- navíc mu ve škole posadí do lavice jedinou muslimku, vůči níž má díky minulosti předsudky, nakonec ale zjistí, že nejsou všichni stejní...

Celospolečenské problémy

Co jsme si nikdy neřekli (Rahman)

- Mehreen bojuje s úzkostmi a depresemi, chce ukončit svůj život, protože nevidí jiné východisku z toho Chaosu, navíc se ale protiví sama sobě, protože chce být dobrou muslimkou
- Olivia a Cara na tom nejsou o moc lépe – jedna je upoutaná na vozík po nehodě, druhou dost hnusně zneužívá její oplzlý otčím
- všechny tři se sejdou na portále MementoMori, kde je dají dohromady, aby mohly uskutečnit společnou sebevraždu... co když ale jejich vzájemná pomoc jim dá sílu žít?
- ale MementoMori má trochu jiný plán, touha žít se mu nehodí

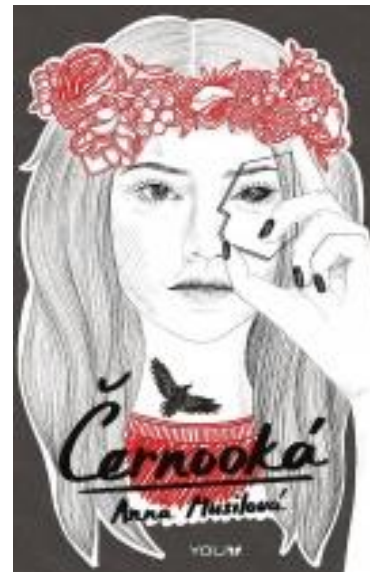

Celospolečenské problémy

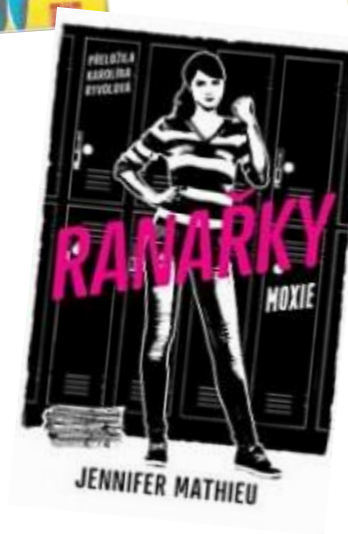
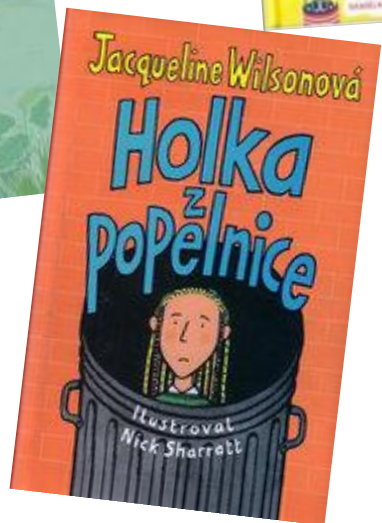

Černooká (Musilová)

- temný thriller o pomalém propadu do deprese vyvolané dávným traumatem
- Viktorie je celkem normální, ale trochu asociál, je jí 17 a aktuálně žije svou první láskou a trochu se hádá s kámoškou
- Viktorie ale má za sebou temnou minulost – zemřela jí maminka, když byla malá, ale ona ani rodina se z toho nikdy nevzpamatovali – postupně upadá do depresí a začíná se v jejím životě objevovat divná holka, Černooká, která je nevyzpytatelná.
- Co se stane, když ji Viktorie začne poslouchat?

Celospolečenské problémy

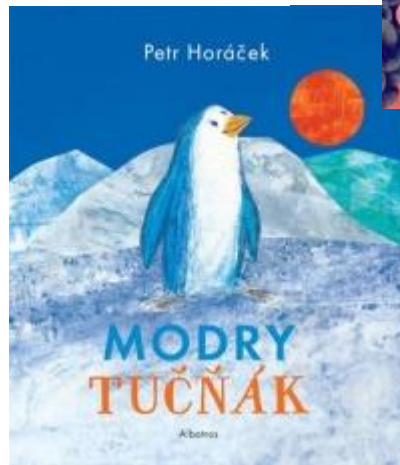
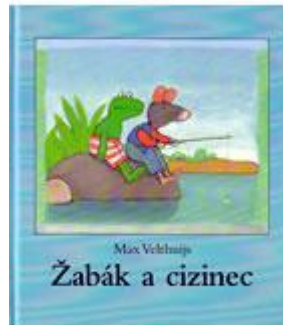
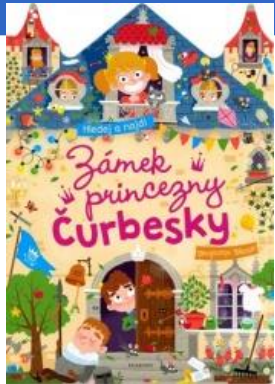

Co s tímto tématem?

- Mezipředmětové vztahy
  - občanská výchova
  - etická výchova
  - výchova demokratického občana
  - zeměpis
  - ...
- Čeho se tímto tématem dotýkáme?
  - ochrana životního prostředí a ekologie, uprchlictví, náboženství, tolerance k odlišnostem, xenofobie, problematika duševních stavů
  - projektová výuka (náboženství a jejich odlišnosti a shody, návrh na zlepšení života v místě bydliště), život v rozvojových zemích - infografika, romská problematika – jazyk aj.

Prvostupňové tipy

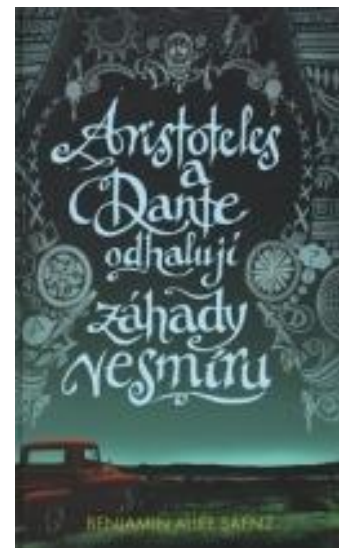
LGBT+

výběr knih

Aristoteles a Dante odhalují záhady vesmíru (Sáenz)

- Dante umí všechno, co Aristoteles neumí, Dante je víc průbojný, Ari uzavřený, Dante má zajímavý pohled na svět, Ari se trápí rodinnými problémy...
- tihle dva se potkají a postupně se mezi nimi vytvoří silné pouto, které všechno překoná
- dospívání, přátelství, láska, šikana za orientaci, rodinné zázemí

Probuzení Simona Spiera (Albertalli)

- Simon má skvělé kamarády, milující rodinu a jedno velké tajemství, a to, že je gay
- nikomu se s tím nechce svěřit, až jednou si začne psát na školní anonymní síti s tajemným Bluem, který s ním tajemství sdílí
- chlapci se sblíží a vlastně i touží po tom se vidět, ale ostych je jedna věc a coming out druhá... osmělí se to říct svým rodinám?

Muffin a čaj (Addair)

- Daniel a Kit jsou spolužáci ze školy a jsou své pravé opaky – jeden pilný student, druhý umělec a trochu praštěný smíšek
- postupně si k sobě začnou hledat cestu jako přátelé, ale oběma je jasné, že jsou víc než to, jenže pro jednoho to problém není, druhý by z toho měl doma peklo na zemi a právě kvůli orientaci už se jednou stal terčem útoků i ve škole, což už nehodlá opakovat

Tamařino souhvězdí (Musilová)

- Liv žije fotografováním, prací v kavárně a jednou tamní návštěvnicí, která ji nesmírně přitahuje, ale o níž nic neví
- se svými rodiči si nerozumí, jedinou kámoškou je Johana, která má svých problémů až moc
- Liv je Tamarou fascinována, seznámí se díky náhodné fotografii, kterou se povede Liv udělat, vzájemné city, které k sobě začnou chovat je obě docela děsí, to ale Liv ještě neví, že není vše takové, jak se na první pohled zdá a že její život se obrátí naruby

Líbali jsme se (Levithan)

- příběh založený na skutečné události – Harry a Craig se zúčastnili líbacího maratonu
- celý příběh se točí okolo hledání vlastní identity u chlapců, kolem lásky a rodinných problémů a předsudků společnosti
- příběh je vyprávěn duchy zraněných mužů, kteří byli gayové, ale ve své době nedošly jejich příběhy naplnění
- příběh o tom, jaké to bylo a je nyní být na kluky

Nejdelší den Adama T. (Ness)

- tragikomický příběh
- Adam Thorn prožívá naprosto příšerný den svého života
- otec je farář a on je teenager a gay, což oběma pěkně zamotá životy
- Adam musí neustále něco vysvětlovat, pořád utíká a hádá se
- je to den plný sexu, lásky a zlomených srdcí, ale i naděje na to, že objevíte v sobě sílu se všemu postavit

Srdcerváči (Osemanová)

- Charlie je nervák a nepřiznaný gay, hodně přemýšlivý, Nick je veselý, měkkošrdatý hráč ragby
- tihle dva se seznámí a postupně se mezi nimi vybuduje zvláštní vztah
- Charlie má sice partnera, ale ten se chce scházet jen tajně – nakonec zjistí, že mu celou dobu lže a Nick je ten, kdo mu poskytne prostor pro to, být sám sebou, ale Charlie nevěří, že má šanci získat jeho srdce
→ 2. díl je o vývoji vztahu, 3. díl je o coming-outu...

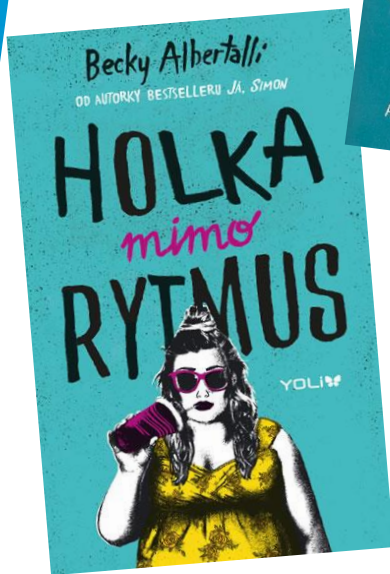

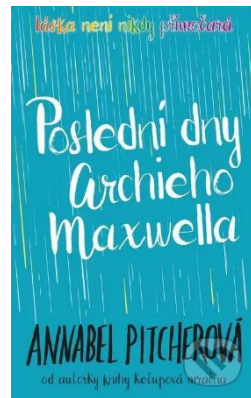
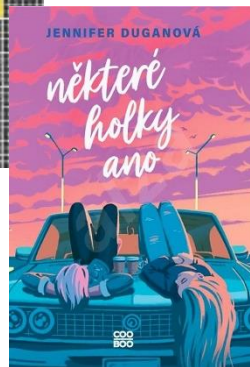
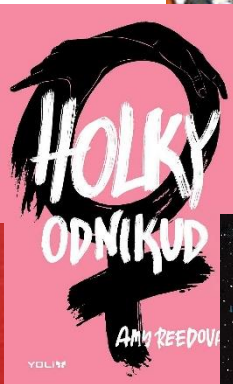
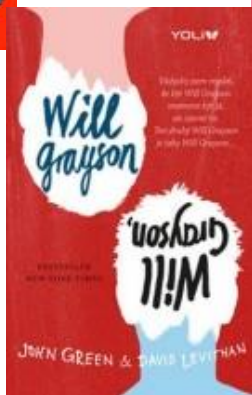
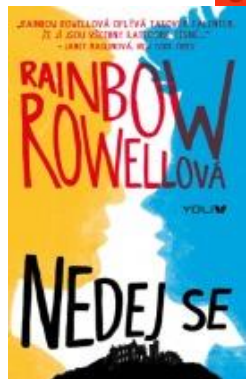
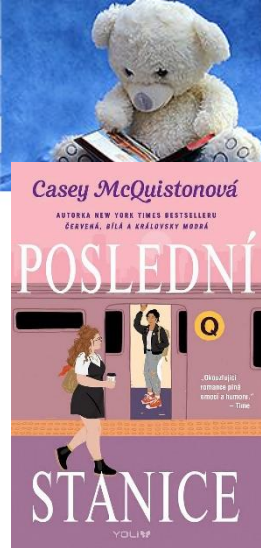
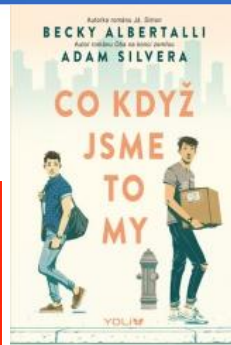
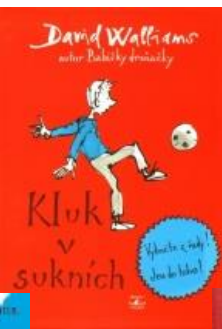
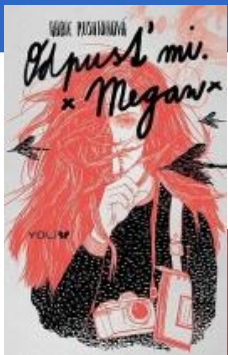
Moje brácha se jmenuje Jessica (Boyne)

- Sam byl vždycky hrdý na svého staršího bráchu Jasona – byl totiž oblíbený, skvělý sportovec, holky ho milovaly
- Jason jednoho večera ale svolá celou rodinu a svěří se jí s tím, že se necítí být mužem, ale ženou
- to otřese celou rodinou a jejími jistotami, rodiče to nechtějí slyšet ani chápat a Jason je v šoku... vyrovná se s tím rodina?

LGBT+

Úkol:

Tolerované vlastnosti
– charakteristika
+ diskuze

1) Vlétni do příběhu - o čem asi knížka, jejíž obálku si můžeš prohlédnout vpravo v rohu, bude? Napiš svůj tip ve třech větách.

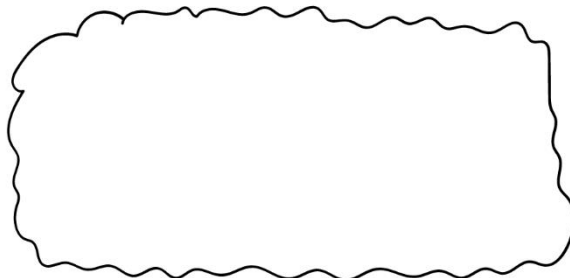

---

2) Pročti se do příběhu - zkus podle první kapitoly namalovat Barnabyho a jeho normální rodinu.

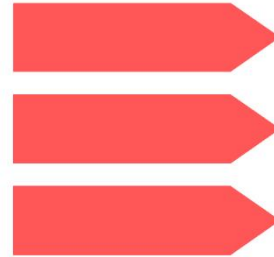
Každý je nějaký, všichni jsme lidi...

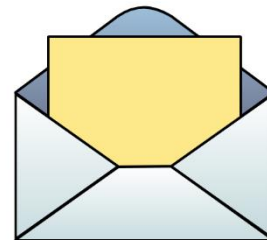
3) Promysli se do příběhu - velmi často se v první kapitole objevuje slovo:

NORMÁLNÍ

Které chování je mezi lidmi považováno za normální a které není? Ke každé skupině uveď min. 3 příklady.

4) Vžij se do příběhu - buď na chvíli sudičkou a dej Barnabymu nějakou dobrou radu do života, aby zvládl všechno, co mu osud přinese.

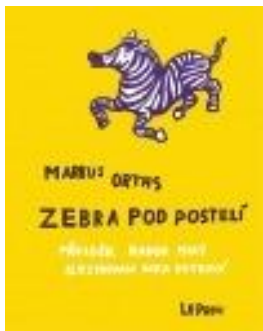

Co s tímto tématem?

- Mezipředmětové vztahy
  - výchovy ke zdraví (sexuální výchova)
  - občanská výchova
  - ...
- Čeho se tímto tématem dotýkáme?
  - etická výchova, tolerance k odlišnostem, tabuizovaná témata, normality
  - zpracování dopisu na podporu takového hrdiny, jak funguje petice, jak ji sepsat, jak se píše úřední žádost, vyřizování občanského průkazu...

Prvostupňové tipy

Smrt v literatuře pro děti a mládež

výběr z knih

Problematika smrti v LDM

Dívka s pomeranči (Gaarder)

- Georgovi je 15 let a dostane zničehonic dopis od svého zesnulého otce, který zemřel, když mu byly cca 4 roky
- celý děj se odehrává během jednoho dne, kdy tento dopis čte
- tatínek mu v něm vypráví o svém mládí a o tom, jak poznal dívku s pomeranči, svou největší lásku
- v mezičase pokládá synovi existenciální otázky o životě
- „*Snít o něčem nepravděpodobném má své jméno. Říká se tomu naděje...*“

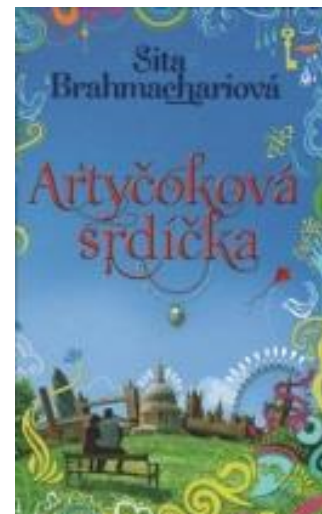

Problematika smrti v LDM

Artyčoková srdíčka (Brachmachari)

- Mira pochází z chaotické, umělecké rodiny
- miluje svou babičku Josie, které se zhoršuje zdravotní stav, začíná objevovat, co za tajemství skrývá její rodina a zároveň začíná mít svá vlastní tajemství
- přitahuje ji jeden kluk, Jide, ten ale také skrývá svou minulost jako artyčok srdíčko
- Mira truchlí kvůli babičce, ale zároveň obdivuje svět kolem
- otevřené téma o umírání, ztrátách, kulturních rozdílnostech (islám)

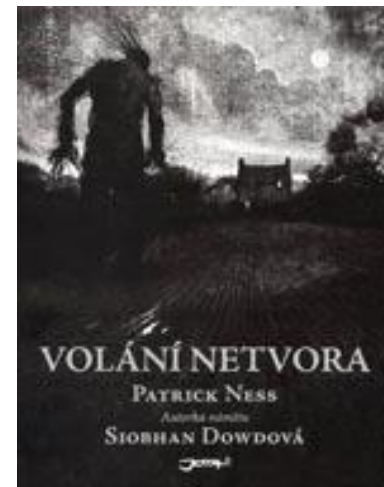

Problematika smrti v LDM

Volání netvora (Ness)

- Conorovi je 13 a nehodlá se smířit s tím, že mu umírá maminka, kvůli tomu, že je „jiný“ svou uzavřeností a rodinným zázemím je terčem určité míry šikany
- když se rozhádá i se svou nejlepší kamarádkou, začne být na vše sám, najde si ho však obživlý strom, tis, který si chce povídat a vypráví mu starobylé příběhy, které nejsou na první pohled takové, jaké se zdají být, poslední příběh má říct Conor

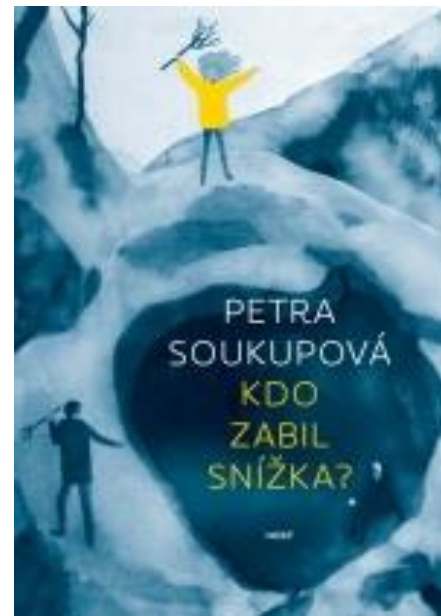

Problematika smrti v LDM

Kdo zabil Snížka? (Soukupová)

- Martina si přála psa, ale netušila, že Snížek bude potíživista – ve vesnici ho nikdo nemá rád, bojí se ho i Martinina máma
- když najde Martina jednoho dne Snížka mrtvého, je přesvědčena o tom, že ho někdo zabil
- spolu s kamarády se pouští do vyšetřování a následně odhalují nečekaná zjištění a skutečnosti

Problematika smrti v LDM

Dopisy na konec světa (Dellaira)

- Laurel má úkol do školy – napsat dopis mrtvému člověku – vybere si Curta Cobaina, kterého milovala její sestra, teď už také mrtvá – úkol následně neodevzdá, ale pomocí dopisů dalším slavným mrtvým se vypisuje z bolestivé ztráty se stry, z rodinných problémů, píše o nástupu na střední, o nových přátelích i o tom, že začne svou sestru chápat a začíná hledat svou vlastní cestu životem

Problematika smrti v LDM

Dopisy ztraceným (Kemmererová)

- Julietina máma byla fotografka a cestovatelka, J. si s ní vždy psala dopisy a pokračuje v tom i po mámině smrti a nechává jí na hrobě psaníčka
- jednou najde na svůj vzkaz odpověď, což rozpoutá nečekaný děj
- odpověď jí tam napsal totiž největší potíživista Declan, který na hřbitově vykonává veřejně prospěšné práce, začnou se vzájemně svěřovat a zjistí, že i když jsou jiní, mají mnoho společného

Úkol:

Vyberte si jakoukoliv již zesnulou slavnou osobnost a napište jí osobní vzkaz (libovolně variovaný)

Problematika smrti v LDM

Ostrov na konci všeho (Hargave)

- Ami žije se svou nemocnou maminkou na ostrově odděleném od pevniny mořem, miluje to místo a nechce odtud odejít
- generál Zamora ale vše zkaží tím, že chce oddělit nemocné leprou od zdravých a separovat je
- Ami je převezena do sirotčince na jiný ostrov a touží jen po jedné věci – dostat se zpět za maminkou včas...

Problematika smrti v LDM

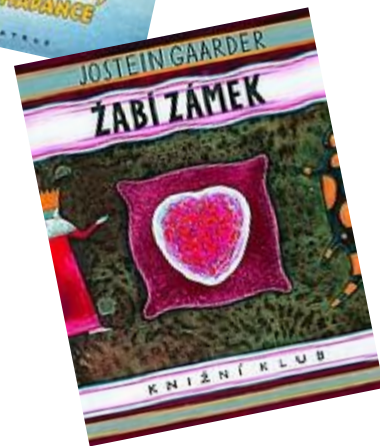
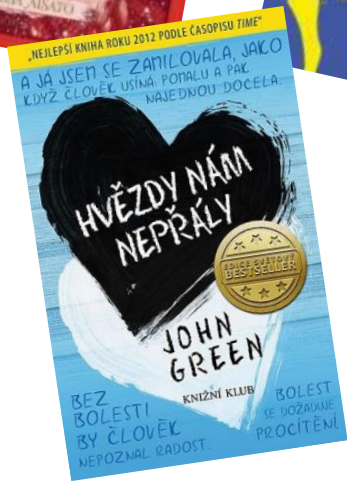
Charlie a já (Lowery)

- 13letý Martin nade vše miluje svého brášku Charlieho a vymyslel mu překvapení – tajně se vydají na dlouhatánský výlet až na pobřeží Cornwallu
- všechno by bylo v pohodě, kdyby Charlie nebyl vážně nemocný, všude je nehledala policie, nepotkali holku, která má u sebe vlastnoručně vyrobenou bombu...
- Charlie je pro Martina výjimečný, i když je pěkně nezvladatelný, a čas se jim neúprosně krátí...

Problematika smrti v LDM

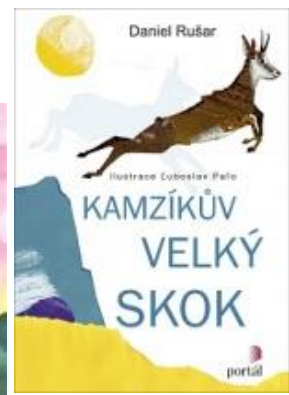
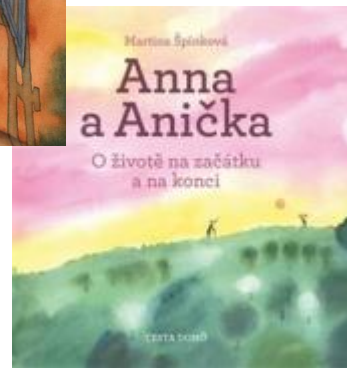
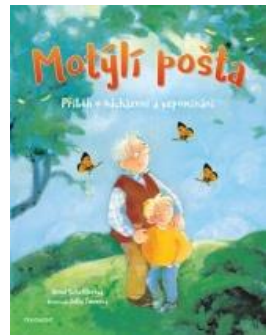
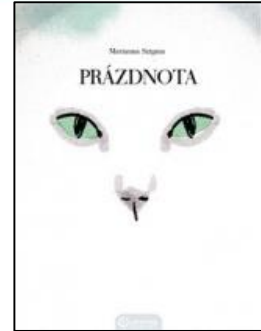
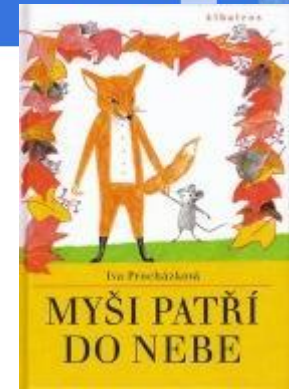
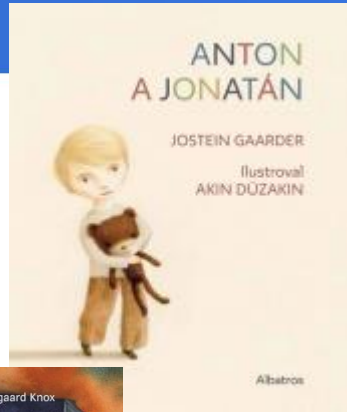

Co s tímto tématem?

- Mezipředmětové vztahy
  - občanská výchova
  - biologie
  - výchova ke zdraví
  - psychologie
  - ...
- Čeho se tímto tématem dotýkáme?
  - etické výchovy, náboženství, lékařství, terapeutických postupů, palčivého osobního tématu
  - zpracovat epitaf pro slavné nežijící osobnosti, životabáseň na základě textu, dopis pro nežijící osobu, parte a jeho náležitosti, rozdílnosti ve smutečních obřadech ve světě...

Prvostupňové tipy

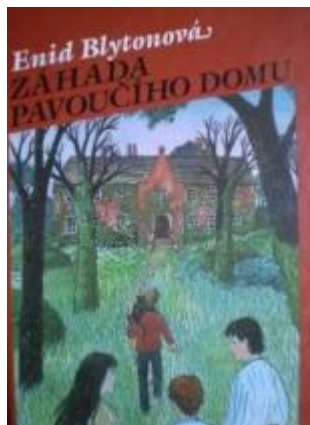
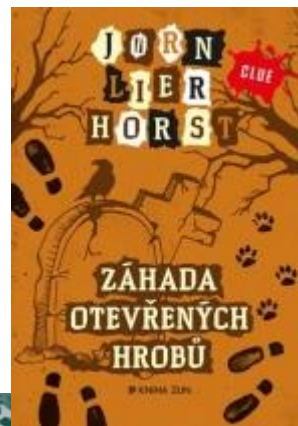

Detektivky a fantasy

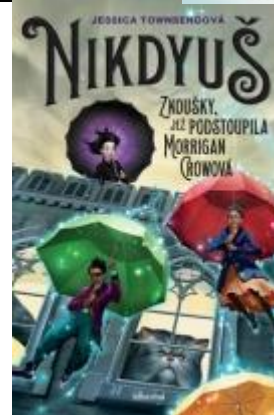
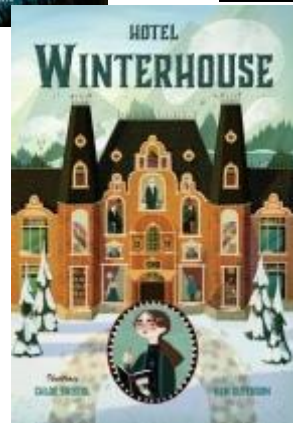
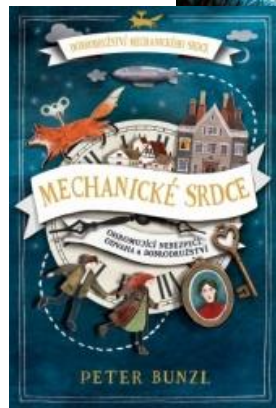
výběr z knih

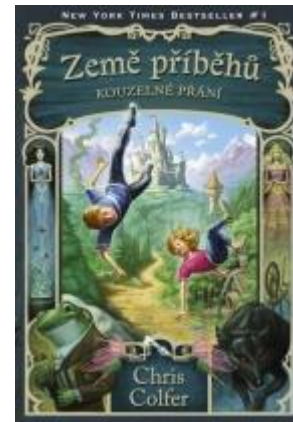
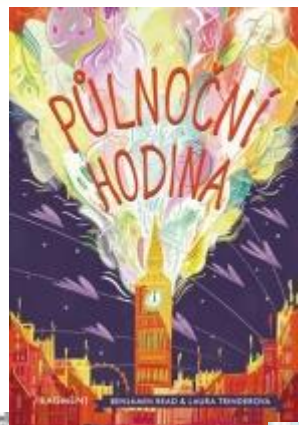
Detektivky

Fantasy

Fantasy

Magický expres

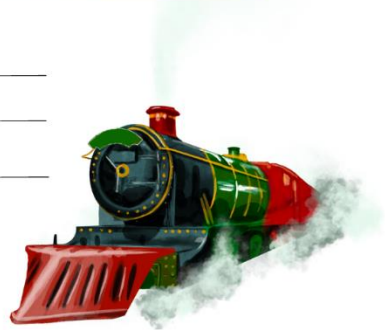
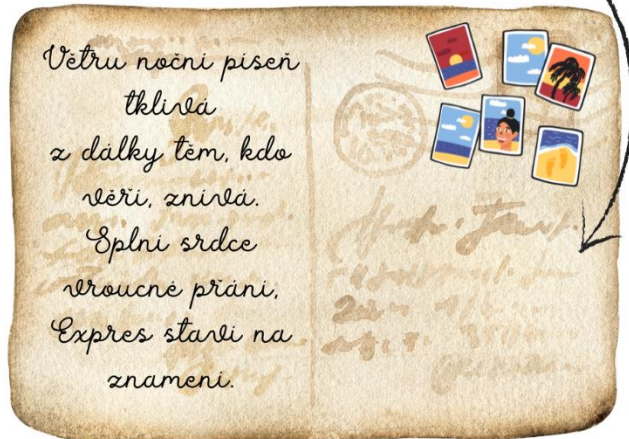
Tak si představujes tklivou melodii? Uveď příklad nějaké písně, která ti taková připadá.

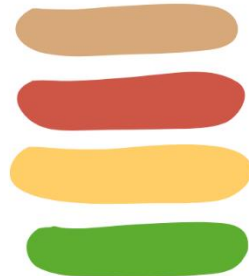

Najdi v textu kapitoly s názvem Opustěné nástupiště, kterými zeměmi pohlednice putovala, než ji Flinn dostala. Vypiš jejich názvy na prázdné místo na pohlednici.

V tomto vlaku se nachází škola. Zkus vymyslet, co by mohly vyjimečné děti v této škole mít za předměty.

Do vymezeného prostoru namaluj vnitřní prostor jednoho z vagonů této magické školy ve vlaku.

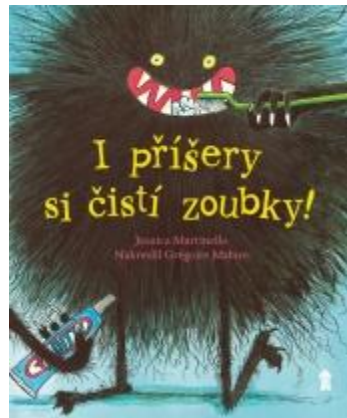
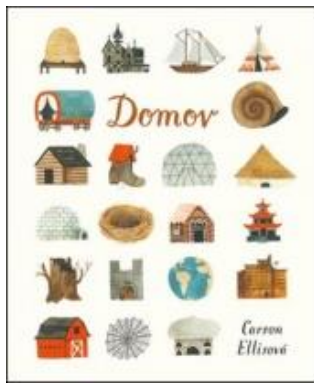
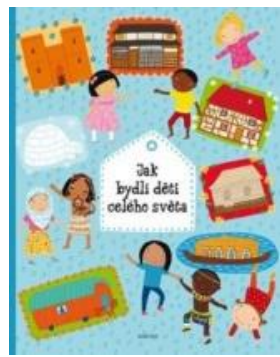
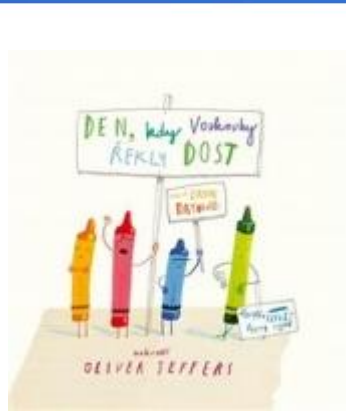

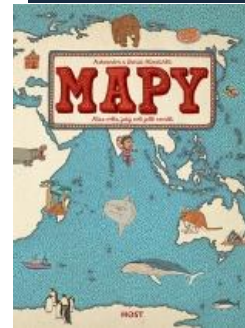
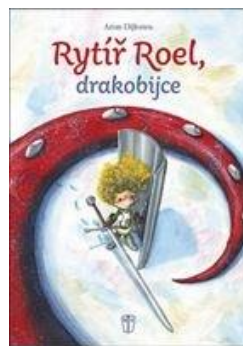
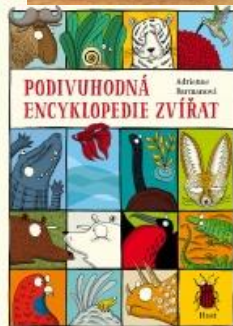
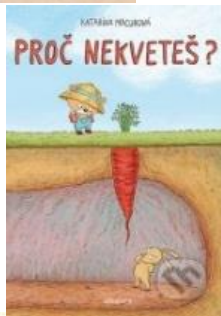
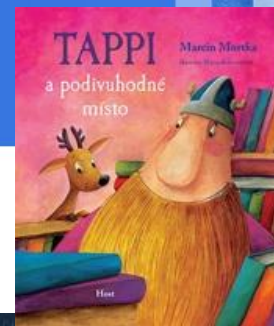

Knihy, které by mladší děti neměly minout

výběr z knih

Životabáseň

Úkol:

Přečti si krátký „životopis“ nějaké zajímavé či významné osobnosti a napiš její životabáseň.

(úkol je inspirovanými sérií dětských knih Příběhy na dobrou noc pro malé rebelky 1 a 2...)

Životabáseň

.....

(jméno osobnosti)

Jsem.....

Mým domovem je.....

Rád/a se chlubím.....

Nerad/a prozrazuji, že.....

Často se mi zdá, že.....

Těší mě .....

Trápí mě .....

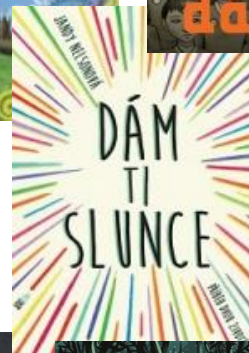
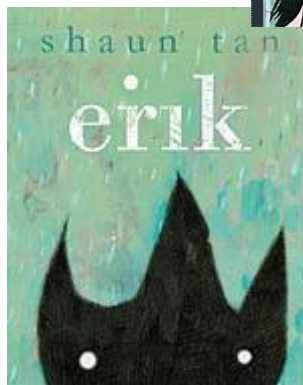
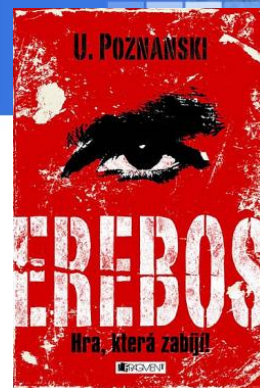
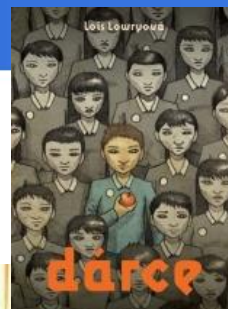
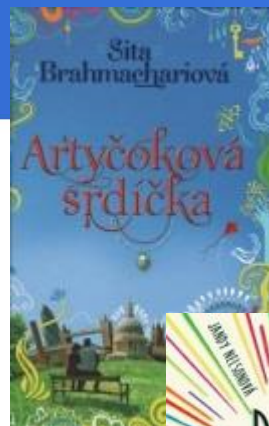
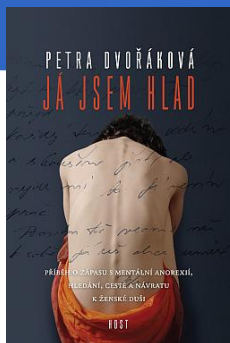
Přeji si .....

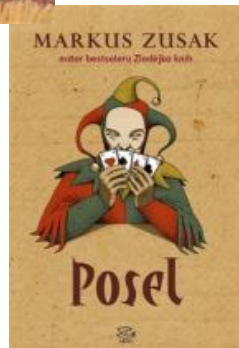
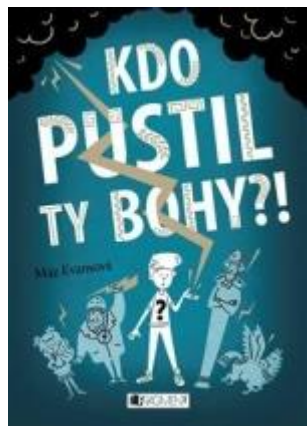
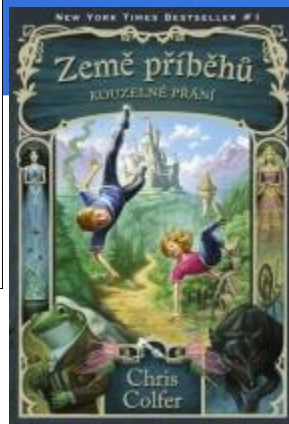
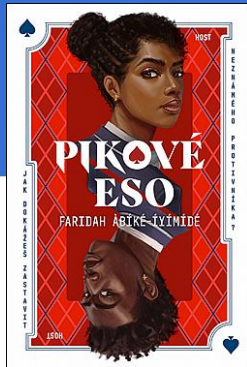
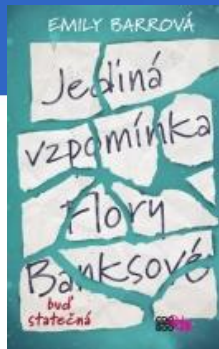

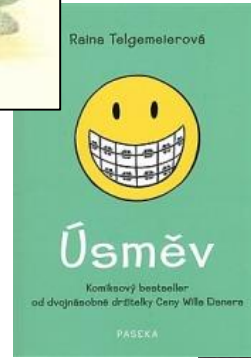
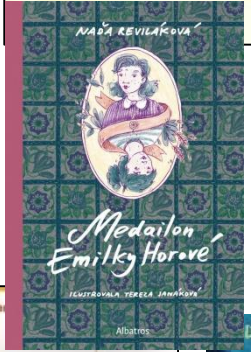
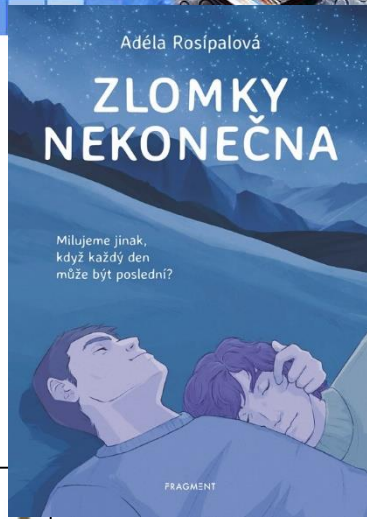
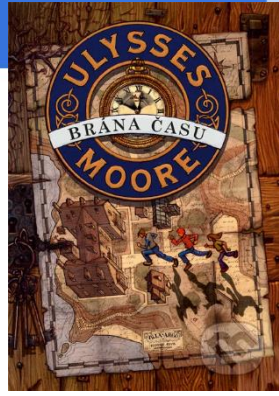
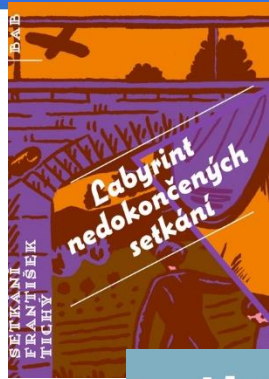
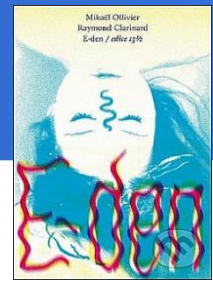
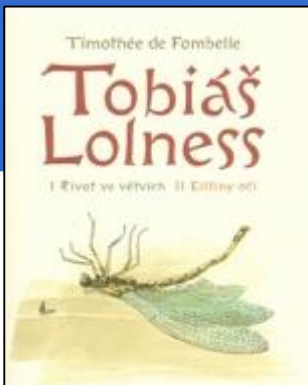
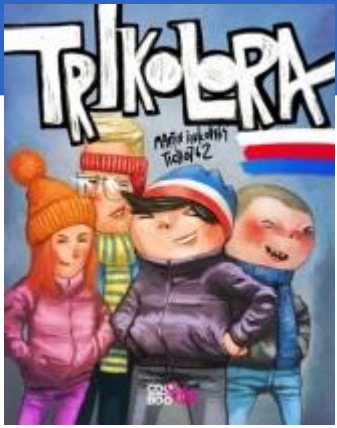
Knihy, které by starší „dětí“ neměly minout

výběr z knih

Děkuji za pozornost.

Pavλίna Lišovská

Kontakt: cdc@kjm.cz